

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Student: MUDr. Tereza Petrásková Toušková
Název práce: Kognitivní dezorganizace a náhled u schizofrenie
Title: Cognitive Disorganisation and Insight in Schizophrenia
Vedoucí práce/školitel: Doc. RNDr. Petr Bob, Ph.D.
Jazyk disertační práce: anglický
Studijní program: Psychologie
Studijní obor: Lékařská psychologie a psychopatologie
Oponent: Doc. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D.
Pracoviště: Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze

Téma disertační práce

Práce se zabývá problematikou kognitivní dezorganizace a náhledu u schizofrenie. Popisuje základní neurobiologické mechanismy provázející integrační procesy v mozku spolu s komplementární duševní aktivitou zahrnující sebeuvědomění a náhled, které odrážejí navzájem propojené procesy psychiky a mozkové aktivity, což implikuje přímý efekt psychoterapie a dalších metakognitivních aktivit na funkci mozku. Téma práce je z klinického i teoretického hlediska velmi zajímavé a přínosné, z hlediska metodologického uchopení velmi náročné a vyžaduje nejen velmi rozsáhlou poznatkovou základnu, ale též dobrou znalost metodologie psychologického i psychofyziologického výzkumu.

Struktura práce a formální zpracování

Práce je psána v anglickém jazyce, což je u českého studenta méně obvyklé, nicméně úroveň anglického jazyka je na vysoké úrovni. Vzhledem ke skutečnosti, že všechny odborné články publikované k tématu disertační práce byly publikovány v angličtině, lze tuto skutečnost akceptovat. Student tímto přístupem prokazuje velmi dobré kompetence v oblasti používání odborné angličtiny. Text práce při běžném řádkování čítá 34 stran textu a dalších 51 stran příloh – použité dotazníky, literatura, seznam zkratk a publikací. Z formálního hlediska hodnotím práci jako mimořádně zdařilou. Je patrné, že student formálním aspektům věnoval dostatek pozornosti.

Vzorek, metody a zpracování dat

Empirická část práce je rozdělena do dvou samostatných studií. První část empirického výzkumu zkoumá souvislost mezi symptomy dezorganizace, disociativními a somatoformními symptomy a dalšími příznaky souvisejícími se stresem, které zahrnují hladiny kortizolu ve vlasech u dospělých mladých žen s první psychotickou epizodou. Výzkumný vzorek byl tvořen $n=50$ hospitalizovaných pacientek, mladých žen s prvozáchytem psychotického onemocnění. Výsledky ukazují, že u pacientů s prvozáchytem tohoto onemocnění příznaky dezorganizace signifikantně negativně korelují s úzkostí, disociací, symptomy podobnými komplexním parciálním záchvatům a hladinou kortizolu ve vlasech. Ve druhé studii byl hodnocen vztah mezi náhledem a kortizolem ve vlasech u mladých žen na počátku první psychotické epizody. U 45ti mladých žen s první epizodou psychózy byla hodnocena psychopatologie schizofrenie (PANSS), náhled (BCIS), deprese a úzkost (BDI-II, SAS) a hladina kortizolu ve vlasech. Výsledky ukazují negativní korelaci pozitivních symptomů měřených PANSS s kompozitním indexem náhledu a signifikantní pozitivní vztah náhledu ve složce sebereflexe s hladinou kortizolu ve vlasech.

Hodnocení a připomínky k textu

Autorka se ve své práci věnuje klinicky i teoreticky velmi závažnému tématu, a to odborně mimořádně elaborovaným způsobem. Velmi pozitivně lze hodnotit výběr tématu, zpracování teoretické části a zvláště pak empirické studie, které pracují se vzorkem pacientů, který je obtížně dosažitelný a obvykle již pouze jeho

sestavení je náročné. Velmi pozitivně je nutné ocenit metodologii, která kombinuje psychometrické ukazatele s biochemickou analýzou. Studentka takto jednoznačně prokazuje vysoké kompetence v oblasti moderního lékařsko psychologického výzkumu. Celé práci, zvláště v kontextu velmi kvalitních publikací je obtížné něco vytknout. Poukázat lze, tak na poměrně úsporné statistické zpracování dat. Autorka sleduje poměrně velké množství proměnných, přesto pro analýzu výsledků využívá převážně poměrně prostého vztahu Spearmanova koeficientu. Charakter získaných dat ovšem přímo vybízí k vícerozměrnému statistickému zpracování, které by umožnilo najít komplexnější vztahy mezi sledovanými proměnnými. Omezení se na paralelní nezávislou analýzu korelačních vztahů může vést k riziku neúplného uchopení dat. Nicméně tato připomínka je spíše podnětem pro další analýzu dat.

Publikační výsledky

Autorka publikovala dva články v prestižních odborných časopisech s IF, u jednoho článku je uvedena jako hlavní autorka. Jedná se o práce „Consciousness, awareness of insight and neural mechanisms of schizophrenia“, publikovanou v časopise „Reviews in Neuroscience“, a „Conscious brain, metacognition and schizophrenia.“, publikovaný v časopise International Journal of Psychophysiology. Dále autorka uvádí dva články „under review“, u kterých je uvedena jako hlavní autorka: „Conceptual disorganization and stress related pathology in women with first episode psychosis“ a „Insight and cortisol responses in first episode psychosis.“ Úroveň publikovaných prací a schopnost autora prosadit svoji práci do zahraničních časopisů s vysokou odbornou úrovní dokládá plnou oprávněnost podat předmětnou práci jako práci disertační.

Otázky/námět k obhajobě

1. Jaké by byly možné metody vícerozměrného zpracování dat, a co by oproti stávajícímu zpracování mohly přinést?
2. V závěru práce autorka podává velmi odbornou a teoreticky skvěle vystavěnou diskuzi. Chybí však širší zamyšlení nad možnostmi klinického využití výsledků.
- 3.

Závěry

Autorka ve své disertační práci jednoznačně prokázala vynikající schopnost samostatné tvůrčí práce v oboru lékařské psychologie a psychopatologie. Práce splňuje požadavky kladené na disertační práce v tomto oboru. **Doporučuji práci k obhajobě a udělení titulu Ph.D.**

Doc. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D.

V Praze dne 29. 10. 2017